

ת"פ 35186/12/17 - מדינת ישראל נגד ליעד סובעי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 35186-12-17 מדינת ישראל נ' סובעי

בפני
בעניין: כבוד השופט עמי קובו
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

ליעד סובעי

הנאשמים

ב"כ המאשימה: עו"ד אביטל פינק

ב"כ הנאשם: עו"ד ענת קירשנברג

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירת הצתה בצוותא חדא, עבירה לפי סעיף 448(א) רישא יחד עם סעיף 29 בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק").
2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, הנאשם הוא חברו של צחי בסון (להלן: "בסון") אשר התגורר בבית ארוסתו של בסון בכפר סבא. בתקופה הרלוונטית לכתב האישום, אלי לוי (להלן: "המתלונן") ניהל קשר רומנטי עם אחותה הקטינה של ארוסתו של בסון. קשר זה היה למורת רוחם של הנאשם ובסון. ביום 14.11.17 יצאו הנאשם ובסון בשעת לילה מהבית, כשהם מצוידים בבקבוקים המכילים חומר דליק שאותם רכשו מבעוד מועד, כשהנאשם מצויד בנוסף במסכה ובכפפות. הנאשם ובסון הגיעו לרכבו של המתלונן אשר חנה באותה העת בשכונת יוספטל בכפר סבא, בסמוך לבנייני מגורים ולמקום בילוי שהיה אז הומה אדם. בשעה 23:34 הוציאו הנאשם ובסון את החומר הדליק, בסון שפך מהחומר הדליק על מסכה המנוע והצית אותו. מיד לאחר מכן, התלקחה אש חזקה על חלקו הקדמי של הרכב והנאשם ובסון נמלטו מהמקום. עובר אורח הזעיק את מכבי האש, שהגיעו למקום, כיבו את השרפה ומנעו התפשטותה. לרכב נגרם נזק כבד.
3. הצדדים הגיעו להסדר דיוני לאחר הליך גישור, שבמסגרתו הנאשם הודה בכתב האישום המתוקן והופנה לתסקיר שירות המבחן כמתחייב מגילו. כמו כן בהתאם להסכמת הצדדים, הנאשם הפקיד בקופת בית המשפט סך של 2,000 ₪ המיועד לפיצוי לנפגע העבירה. לא הייתה הסכמה לעונש או לעניין גובה הפיצוי שיוטל על הנאשם.

4. בסון הורשע על פי הודאתו בהליך נפרד (ת"פ 35269-12-17), אך עניינו טרם הסתיים.

תסקירי שירות המבחן

5. על פי תסקיר שירות המבחן מיום 4.9.18, הנאשם כבן 20, רווק ומתגורר בבית הוריו. סיים 12 שנות לימוד, על אף קשיים לימודיים והתנהגותיים שאפיינו אותו באותה התקופה. שירת שירות צבאי חלקי ושחרר מהצבא בעקבות מעצרו במסגרת תיק זה. כיום נתון בתנאים מגבילים ועובד בפיקוח בתחום התקנת תקשורת טלפונית. במסגרת הליך המעצר, היה נתון בצו פיקוח מעצרים ושולב בקבוצה טיפולית לעצורי בית בשירות המבחן. במסגרת הקבוצה הצליח לבחון באופן ראשוני את התנהלותו ודפוסיו הבעייתיים. שירות המבחן התרשם אז מצעיר אשר תפקד לאורך השנים באופן יציב ובעל מערכות תמיכה יציבות. בתקופה שקדמה למעצרו חלה הידרדרות במצבו כשהוא קיים קשרים שוליים והתקשה להציב לעצמו גבולות.

הנאשם הודה בביצוע העבירה והביע חרטה. הסביר את מעורבותו בביצועה בקשריו עם צחי בסון כשברקע סכסוך בין צחי ובין המתלונן. תאר התנהגות אימפולסיבית בעת ביצוע העבירה ושלל כל מניע אישי או סכסוך קודם עם המתלונן. להתרשמות שירות המבחן על אף נטילת האחריות מצדו, עדיין מתקשה בהבנת נסיבות משיכתו לאוכלוסייה שולית ולקשיים בהצבת גבולות פנימיים.

להתרשמות שירות המבחן, הנאשם ביצע את העבירה על רקע דימוי עצמי נמוך, קשרים עם אוכלוסייה שולית, דפוסי ריצוי, ניסיון להשיג תחושת מעמד ושייכות, התנהגות אימפולסיבית וחסרת שיקול דעת, קשייו בהצבת גבולות פנימיים וצורך בפורקן רגשות שליליים. **הערכת הסיכון להישנות ביצוע עבירות אלימות נמצאה כנמוכה וכך גם מידת חומרתה באם תבוצע.** שירות התרשם מיכולתו של הנאשם להפקיד תועלת ולהיעזר בקשר טיפולי לצורך הכוונה, תמיכה והצבת גבולות, וכן התרשם מכך שההליכים שננקטו נגדו מהווים אלמנט מרתיע באופן משמעותי המגייס אותו להמשך טיפול ושיקום. שירות המבחן המליץ על המשך שילובו של הנאשם בהליך טיפולי בשירות המבחן, שעשוי לחזק את השינוי שמבקש לערוך בחייו ולסייע בהפחתת הסיכון להישנות התנהגות פורצת חוק.

בתסקיר משלים מיום 20.12.18 מציין שירות המבחן כי במהלך חודש אוקטובר שולב הנאשם בקבוצה טיפולית בשירות המבחן המיועדת לצעירים עוברי חוק. ניכר כי הנאשם עורך מאמצים לשתף בפתיחות בחייו, ומגלה יכולת להתבוננות מעמיקה על דפוסיו הבעייתיים לאורך חייו, לרבות ביצוע העבירה הנוכחית, תוך שהוא מגלה רצון לרכוש כלים לצורך שינוי דפוסיו המכשילים ולצורך התמודדות מקדמת עם קשייו. הנאשם משתף פעולה בקבוצה, מגלה פתיחות ומשתף בתכנים רלוונטיים. להתרשמות שירות המבחן הנאשם בעל מוטיבציה פנימית וכנה לתהליך הטיפול, לשימור אורח חיים תקין ולהימנע מהישנות מעורבות בביצוע עבירות.

שירות המבחן המליץ על הטלת צו מבחן למשך שנה בכדי לאפשר המשך השתתפותו בקבוצה הטיפולית, המסייעת להפחתת הסיכון במצבו. כמו כן המליץ שירות המבחן על הטלת צו של"צ בהיקף של 300 שעות וזאת לנוכח גילו הצעיר, השתלבותו החיובית בטיפול ולצורך חיזוק חלקיו הנורמטיביים.

בתסקיר נוסף מיום 4.4.19 ציין שירות המבחן כי במהלך תקופת הדחייה הנאשם המשיך את השתתפותו בקבוצה הייעודית לצעירים עוברי חוק בשירות המבחן. מאז אוקטובר 18 הנאשם מקפיד להגיע בזמן לכל המפגשים ולשתף פעולה כנדרש. הנאשם משתף בפתיחות ובכנות מעולמו הפנימי, מגלה סקרנות לתכנים שמועלים בקבוצה, ומעלה באופן עצמאי סוגיות הנוגעות למהלך חייו, הקשרים השוליים שניהל, ודפוסי תקשורת והתנהגות אשר הנחו את התנהלותו לאורך חייו. בהתאם ליכולתו לזהות את מצבי הסיכון הקיימים עבורו,

הנאשם דיווח שניתק את קשריו השוליים וערך שינוי מהותי במעגל החברים הסובבים אותו. הנאשם מגלה כיום סבלנות והבנה לתהליכי הטיפול, באופן שמאפשר לו לבסס יחסי אמון עם מנחות הקבוצה, ולערוך התבוננות פנימית ביקורתית על דפוסיו הבעייתיים. הוא שיתף בשיפור שחל אף בקשר עם בני משפחתו כגורם מציב גבול עבורו באופן משמעותי. **במסגרת המפגשים הנאשם מביע חרטה כנה, קושי ומצוקה סביב מעשיו בעבירה, תוך שמביע אמפטיה כלפי נפגע העבירה, מתייחס להשלכות מעשיו וכיום מבין את חומרת ואת הנזק שיכול היה להיגרם כתוצאה ממעשיו.** הנאשם נעזר בקבוצה לצורך זיהוי מצבי סיכון עתידיים ולרכישת כלים ודרכי התמודדות נורמטיביות ומקדמות בעת מצבי משבר ומצוקה. **הנאשם מהווה קול מקדם בהליך הקבוצתי והוא דמות משמעותית עבור חבריו לקבוצה, הוא מקפיד להיות קשוב אליהם ולרגשותיהם ומנסה לסייע להם תוך גילוי רגישות ואמפטיה למצוקותיהם.** הנאשם מגלה מחויבות רבה להליך הטיפולי ומגלה מוטיבציה פנימית וגבוהה לשינוי אורחות חייו, באופן שמסייע להפחתת הסיכון הנשקף ממנו להישנות מעורבות עם החוק. שירות המבחן שב והמליץ לאמץ את הפן הטיפולי-שיקומי ולאפשר המשך הליך שיקומי במסגרת צו מבחן, לצד צו של"צ בהיקף של 300 שעות.

ראיות לעונש

6. מטעם המאשימה הוגש חוות דעת חקירת דליקה של שירותי כיבוי והצלה של הרכב (תע/1). מחוות הדעת עולה מסקנה כי הרכב הוצת. לחוות הדעת צורפו תמונות הממחישות את הנזק הנגרם לחלקו הקדמי של הרכב.
7. מטעם ההגנה הוגשה הודעת המתלונן לפיה הרכב שהוצת היה הרכב של מעבדו. מדובר ברכב מסוג פיאט שנת 2004 (נע/1). כן הוגשה הודעת המעביד, בעל הרכב (נע/2).

טיעוני הצדדים

8. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד אביטל פינק, הנאשם פעל ביחד עם אחר (בסון) במטרה לגרום למתלונן להפסיק קשר רומנטי שבו היה מצוי ולשם כך הצית את רכבו. הרכב היה בלב שכונת מגורים ובעקבות ההצתה נגרם לרכב נזק כבד. הערך המוגן שנפגע בעבירת הצתה הוא הפגיעה הפוטנציאלית ברכוש ובנפש. לעניין הנסיבות הקשורות לעבירה וקביעת מתחם העונש, טענה המאשימה כי מדובר בהצתה מתוכננת מראש, חלקו היחסי של הנאשם באירוע הוא גבוה. אמנם, הסכסוך הוא בין המעורב האחר (בסון) לבין המתלונן, ובסון הוא זה שהצית בפועל. ואולם לשיטת המאשימה, יש להתייחס לחלקם של הנאשם ושל בסון באופן שווה ואף לראות חומרה יתרה לנאשם אשר פעל ללא שום אינטרס מוקדם לפגיעה במתלונן, והגיע לזירה כשהוא מצויד בכפפות. הנזק שנגרם לרכוש הוא רב והנזק שצפוי היה להיגרם לרכוש נוסף ולנפש הוא גדול בפרט כאשר מדובר בהצתה שבוצעה בטבורה של עיר ועלולה הייתה להתפשט למקומות נוספים.

בנסיבות אלה עותרת המאשימה למתחם עונש שבין 20 ל-40 חודשי מאסר בפועל וקביעת עונש של 21 חודשי מאסר בפועל בעניינו של הנאשם, בדומה לעמדת המאשימה אף לעניינו של בסון, לצד עונשי מאסר על תנאי ופיצוי משמעותי למתלונן. המאשימה ציינה כי נשקלו לקולא נסיבות שאין קשורות בביצוע העבירה, גילו הצעיר של הנאשם, היותו ללא עבר פלילי רלוונטי, הודאתו בביצוע העבירה וכן התהליך הטיפולי שבו השתלב הנאשם כעולה מתסקירי שירות המבחן. עם זאת המאשימה רואה בהמלצת שירות המבחן כמרחיקת לכת לאור חומרת העבירה ונסיבות המקרה, כשאין מקום לחריגה משיקולי שיקום שכן מדובר בשיקום שהחל בחודש אוקטובר 2018. בהשלמת טיעוניה עתרה המאשימה למקם את הנאשם בתחתית המתחם.

9. לטענת ב"כ הנאשם, עו"ד ענת קירשנברג, הנאשם החל למעשה בתהליך הטיפול כבר בחודש ינואר 2018 עת שולב בטיפול קבוצתי בשירות המבחן במסגרת צו פיקוח המעצר. השתתפותו בקבוצה הטיפולית הייתה עקבית, הנאשם שיתף באופן כן בתכנים שונים והתרשמות שירות המבחן הייתה כי הנאשם גילה תובנות בטיפול. הטיפול בשלב המעצר הסתיים בחודש יולי 2018. בחודש אוקטובר 2018 שולב בקבוצה טיפולית נוספת בה הוא ממשיך לשתף פעולה.

ב"כ הנאשם הפנתה לפסיקה בעבירות הצתה וחלוקה על המתחם שהציגה המאשימה. לטענתה, במקרה זה אף אם יקבע מתחם עונש מחמיר, יש מקום לתת בכורה לשיקולי השיקום ולסטות ממתחם העונש. בעניין זה הפנתה ב"כ הנאשם למאמרו של פרופ' גזל-אייל שכותרתו "חריגה ממתחם העונש ההולם" במסגרתו נכתב כי הואיל והמחוקק לא קבע רשימה של נסיבות שבהן ניתנת סמכות לבית המשפט לחרוג ממתחם העונש משיקולי שיקום, בנסיבות שהוכח סיכוי של ממש לשיקום, בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש, כיוון שזו בחירת המחוקק להעדיף צמצום העבריינות משיקולי שיקום על פני שיקולי ההלימה. כל זאת כשקיים סיכוי ממשי לשיקום ומדובר בעבירה הנעדרת חומרה יתרה, כפי שמתקיים בעניינו של הנאשם. ב"כ הנאשם הפנתה לחלקו המשני של הנאשם ביחס למעורב האחר, וכן לכך שהנאשם לא היה מי שהצית בפועל, כפי שעולה מעובדות כתב האישום, וכן לא היה לו כל קשר למתלונן, בשונה מבסון. בניגוד לדברי המאשימה, לא נגרם נזק חמור לרכב, וזאת על פי צפייה בתמונות שצורפו לחוות הדעת מטעם שירותי הכיבוי והצלה. אין התייחסות לסוגיית הנזק בחומר החקירה, כשמהודעת בעל הרכב עולה כי מדובר ברכב מסוג פיאט פונטו שנת 2004. מחיר המחירון של רכב כזה הוא 8,100 ₪. המאשימה לא ביררה אם הרכב תוקן, מה הייתה עלות התיקון והאם היה כיסוי ביטוחי. לא הוצג דוח שמאי ומכאן ובהעדר ראיות נוספות, ניתן ללמוד על הנזק מצפיה בתמונות בלבד. במצב דברים זה לא ניתן לטעון על חומרת הנזק כנסיבה לחומרה.

ההגנה עתרה לאמץ את המלצות שירות המבחן ולהשתתף ענישה שיקומית, תוך חריגה ממתחם העונש. מדובר בבחור צעיר כבן 19 בעת ביצוע העבירה, לחובתו הרשעה יחידה מבית דין צבאי בגין העדר מן השירות, אשר אינה רלוונטית לעניין זה. הנאשם היה עצור כחודש ימים, לאחר מכן היה נתון בתנאי מעצר בית לאורך זמן ובהמשך ניתנו לו הקלות והוא החל לעבוד. שירותו הצבאי נגדע בעקבות מעורבותו בתיק זה. ב"כ הנאשם הפנתה לתסקירי שירות המבחן אשר הצביעו על סיכון נמוך להישנות ביצוע עבירות, וביקשה לאמץ את המלצת שירות המבחן בדבר צו מבחן ושל"צ, ולחילופין להטיל על הנאשם עבודות שירות. בהשלמת טיעונה הפנתה ב"כ הנאשם לתיקון לחוק העונשין אשר מאפשר הטלת עונש של עבודות שירות העולה על 6 חודשים, ולהנחיות פרקליט המדינה בנושא, אשר מאמצות את דוח ועדת דורנר.

10. הנאשם הביע חרטה על מעשיו. לדבריו מבין שטעה ולמד מכך.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

11. כתב האישום מתאר אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.

12. במקרה דנן, **הערכים החברתיים** אשר נפגעו הם הגנה על שלום הציבור והגנה על זכות הקניין. עבירת ההצתה אשר מבוצעת בלב שכונת מגורים פוגעת אף בתחושת הביטחון של הציבור. על חומרתה של עבירת ההצתה, ובפרט בשל פוטנציאל הפגיעה שבה, ניתן ללמוד אף מהעונש המרבי שקבע המחוקק לצידה העומד על 15 שנות מאסר. בית המשפט העליון עמד לא אחת על חומרת מעשה ההצתה והסכנה הגלומה בו. "בתי המשפט חזרו והדגישו את חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, גם כשהיא מתייחסת לרכוש בלבד, בין היתר בשל הפוטנציאל לגרימת נזק לגוף, בבחינת אוי לגפרור שהצית

להבה, שסופה ואחריתה מי ישורנה..." (ע"פ 1727/14 מימון נ' מדינת ישראל (6.1.15)).

על חומרת עבירת ההצתה עמד בית המשפט העליון בע"פ 1414/15 מדינת ישראל נ' פדר (15.4.15):

"עבירת ההצתה היא מהחמורות שבספר החוקים וזאת לאור הפוטנציאל ההרסני הטמון בה נוכח הסכנה הגלומה במעשה לגופו ולרכושו של אדם. בית משפט זה עמד, לא אחת, על חומרתה היתרה של העבירה שראשיתה ידוע אך כיצד תתפשט ומה יהיה היקפה, אין איש יודע, שכן מנהגה של האש להתפשט ללא שליטה, תוך שהיא זורה הרס רב בדרכה.... המחוקק ביטא חומרה זו משהעמיד את העונש המרבי לצידה של העבירה על 15 שנות מאסר ו-20 שנות מאסר כאשר היא מבוצעת בנסיבות מחמירות, בין היתר כאשר מטרת ההצתה היא פגיעה בחיי אדם. בהתאמה לכך, גישתו העקבית של בית משפט זה באשר לרמת הענישה בעבירות ההצתה היא כי, ככלל, יש להתייחס בחומרה לעבירה זו ולהשית עונשי מאסר לריצוי בפועל על מבצעי העבירה באופן שיבטא את שיקולי הגמול והרתעת הרבים יחדיו".

עם זאת, בית המשפט העליון קבע בפסיקתו כי קיימת הבחנה בין מקרים שונים של עבירות הצתה בהתאם לנסיבותיהם. כך תוארו הדברים בעניין פדר לעיל:

"אף על פי כן, מעיון בפסיקה עולה כי טווחי הענישה שנקבעו בפועל בעבירות הצתה לסוגיהן אינם אחידים, הואיל ובמסגרת שיקולי הענישה על בית המשפט לתת דעתו, בין היתר, **לתוצאות המעשה, לפוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש הגלום במעשה ההצתה, לתכנון המוקדם ולעברו הפלילי של מבצע העבירה במקרה הקונקרטי...** אולם, נראה כי במהלך השנים האחרונות מסתמנת מגמת החמרה מסוימת ברמת הענישה ובית משפט זה אף הביע דעתו לאחרונה בדבר הצורך בהחמרה שכזו לאור השיקולים שהוזכרו מעלה... יחד עם זאת, בנסיבות מיוחדות מצא בית המשפט להשית עונשים קלים יותר ממדיניות הענישה הנהוגה. זאת, מאחר וקיימת הבחנה בין הצתה אחת לאחרת ולא מן הנמנע שהעונשים שיושמו בגין אותה עבירה יהיו שונים בהתאם לשונות נסיבות ביצוע העבירה ומבצעה".

13. בבחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** יש להבחין מדרגי ביניים של חומרה בעבירת ההצתה, תוך הבחנה בין הצתה של נכס בנסיבות שאין לחשוש כי ההצתה תתפשט לרכוש אחר; הצתה של נכס שעלולה להתפשט ולפגוע ברכוש אחר; הצתה של נכס שיש בה פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש; הצתה של נכס בנוכחותו הקרובה והמיידי של אדם, מה שמגביר את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש; הצתה שגרמה בפועל לפגיעה בגוף ובנפש על אף שהמצית לא התכוון לכך; והצתה בכוונה לפגוע בגוף ובנפש כמו במקרה דנן. מובן כי בתוך מדרגי ביניים אלה יש להבחין בין נסיבות שונות לחומרה או לקולה, כמו ערך הרכוש שהוצת או מספר האנשים שעמדו תחת סיכון של פגיעה (ע"פ 4036/13 אמארה נ' מדינת ישראל (5.10.14)).

בנסיבות המקרה דנן, הפגיעה בערך המוגן הנה ברף בינוני. מדובר בהצתה של נכס בנסיבות שבהן קיים חשש שהאש תתפשט ותפגע ברכוש אחר, ואף סיכון מסוים של פגיעה בגוף. לא הייתה כוונה לפגוע בגוף או בנפש. הנזק שנגרם בסופו של דבר לא היה רב.

14. במסגרת **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 ט' לחוק), יש לתת את הדעת לתכנון שקדם לביצוע העבירה, הנאשם הגיע לזירת העבירה עם אחר כשהם מצוידים בבקבוקי חומר דליק, והנאשם אף הגיע עם מסכה וכפפות, התנהגות המלמדת כי למעשיו קדם תכנון. חלקו של הנאשם

בביצוע העבירה היה משני, לעומת בסון שחלקו על-פי כתב האישום, הוא המרכזי. הרקע לביצוע העבירה טמון בקשר רומנטי של המתלונן עם אחותה הקטינה של בת זוגו של בסון, ומכאן שהסכסוך הוא בעיקרו בין בסון למתלונן, והקשר של הנאשם לסכסוך הוא משני בלבד. הנאשם הגיע למקום עם בסון ובידיו חומר דליק, כפפות ומסכה, אולם בפועל בסון הוא זה ששפך את החומר הדליק על הרכב והציתו. הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה הוא משמעותי נוכח העובדה שההצתה בוצעה בסמוך לבנייני מגורים ומקום בילוי, שהיה הומה אדם, ולפיכך הייתה עלולה לגרום לנזק כבד ברכוש ובגוף. בסופו של דבר, הנזק שנגרם מביצוע העבירה הוא נזק הממוקד ברכב שהוצת והאש לא התפשטה למקומות נוספים. יצוין, כי חלקו הקדמי של הרכב נשרף וניזוק. שווי הרכב כ- 8,000 ₪, ולא הוכח מה הנזק המדויק שנגרם לרכב.

15. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת**, על פי פסיקת בית המשפט העליון, מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 1727/14 **מימון נ' מדינת ישראל** (6.1.15), בית המשפט העליון הקל בעונשו של נאשם אשר הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירה של הצתה. הנאשם ביקש מחברו להצית רכב של שכניו שעמם היה מסוכסך. בשעות ערב, בעת שהנאשם שהה מחוץ לעיר, הצית החבר את רכב השכנים אשר נשרף כליל וכן נפגע רכב שחנה בסמוך. כשבועיים לאחר מכן, זרק הנאשם אבן לעבר חלון ביתם של השכנים והשמיע איום עליהם. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש שבין 30 ל-60 חודשי מאסר**. על הנאשם נגזר עונש של 36 חודשי מאסר. בית המשפט העליון סבר כי בית המשפט המחוזי לא שגה בקביעת מתחם העונש, אולם בשל האפשרות שמעשיו של הנאשם הושפעו במידת מה ממחלת הנפש בה לוקה, הפחית בית המשפט העליון מעונשו ב-6 חודשים ועונשו הועמד על **30 חודשי מאסר בפועל**.

ב. בע"פ 907/14 **רחמים נ' מדינת ישראל** (18.11.14), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת הצתה. הנאשם, כבן 19, הצית את רכבה של מתלוננת ביחד עם אחר קטין, לאחר שזו העירה לו על האופן בו החנה את רכבו מול ביתה. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש שבין שנתיים לארבע שנות מאסר** וגזר על הנאשם עונש של **30 חודשי מאסר בפועל** בגין העבירה ושישה חודשים נוכח הפעלת מאסר על תנאי במצטבר. לחובת הנאשם עבר פלילי. בית המשפט העליון קבע כי העונש משקף באופן ראוי את חומרת המעשים ואת מכלול הנסיבות הקונקרטיות בעניינו.

ג. בע"פ 7887/12 **שאול נ' מדינת ישראל** (24.4.13), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת הצתה. הנאשם הגיע למגרש שבו היה ציוד השייך למתלונן, כשהוא מצויד במיכל ובו חומר דליק, הצית שני בקבוקי פלסטיק שבהם דלק והשליך אותם במזיד לעבר המגרש. כתוצאה מכך נשרף ציוד רב השייך למתלונן אשר אוחסן במגרש. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש שבין שנתיים לארבע שנים** וגזר על הנאשם עונש של **30 חודשי מאסר בפועל**. בית המשפט העליון קבע כי מתחם הענישה שנקבע מתאים ואף נוטה לקולא, גם לגבי אדם "במצבו הנפשי של המערער" ודחה את הערעור.

ד. בע"פ 5758/13 **נסאסרה נ' מדינת ישראל** (12.2.14), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעבירות של הצתה, קשר לפשע וחבלה במזיד ברכב. הנאשם הצית ביחד עם אחיו את רכבו של אח נוסף (המתלונן). האח המעורב בהצתה, איים על המתלונן והצית

את רכבו. לאחר מספר ימים, קשר קשר עם הנאשם להצית רכבים נוספים של המתלונן. לשם כך נטלו בקבוקים עם חומר דליק, הלכו לבית המתלונן, האח שפך את החומר הדליק על שתי מכוניות ושילח בהם אש. המכוניות נשרפו כליל. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש שבין 18-40** חודשי מאסר וגזר על הנאשם, שהנו צעיר וללא עבר פלילי, עונש של **24 חודשי מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית. בית המשפט העליון קבע כי המתחם שנקבע הוא הולם ואינו חמור מהגישה המקובלת בפסיקה. כמו כן קבע כי עונש המאסר שהוטל על הנאשם סביר והולם.

ה. בע"פ 2360/12 **פלוני נ' מדינת ישראל** (1.8.12) נדחה ערעורו של נאשם שהורשע בעבירות של הצתה והפרת הוראה חוקית. הנאשם הצית את רכבה של שכנתו שעמה היה מסוכסך. הנאשם צעק וקילל את המתלוננת, תוך הפרת צו. בעקבות תלונת המתלוננת, נחקר הנאשם במשטרה. בהמשך לכך, הוא ניקב את צמיגי רכבה של המתלוננת שפך חומר דליק על הרכב ושילח בו אש. בית המשפט המחוזי הטיל על הנאשם עונש של **21 חודשי מאסר בפועל**, לאחר שנתן דעתו לכך שהנאשם היה מסייע של משרד הביטחון וסובל מבעיות נפשיות בלתי מבוטלות. בית המשפט העליון קבע כי עונש המאסר שהוטל על הנאשם מאזן כראוי את השיקולים הרלוונטיים וכי אלמלא נסיבותיו המיוחדות, יש להניח כי עונשו היה חמור אף יותר.

ו. בע"פ 1846/13 **עמאש נ' מדינת ישראל** (1.12.13) אוחדו הערעורים בעניינים של שני נאשמים קרובי משפחה בני 18-19, אשר הורשעו בעבירת הצתה. הנאשמים הציתו בצוותא את רכבו של המתלונן על רקע סכסוך בינו לבין אחד הנאשמים בעניין הבעלות על הרכב. הנאשם שהיה מסוכסך עם המתלונן אף הואשם בנהיגה ללא רישיון בתקופה הקודמת להצתה. על נאשם זה הוטל עונש של **38 חודשי מאסר** והופעל מאסר על תנאי בן 6 חודשים במצטבר. על הנאשם השני הוטל עונש של **27 חודשי מאסר בפועל**. בית המשפט העליון אישר **מתחם עונש הנע בין שנתיים וארבע שנות מאסר בפועל** ודחה את הערעור.

ז. בע"פ 3116/13 **קבלאן ואח' נ' מדינת ישראל** (15.10.13) נדחה ערעורם של נאשמים שהורשעו בעבירות של הצתה וקשירת קשר לביצוע פשע. הנאשמים קשרו קשר להצית אוטובוס של חברת תיור ובהמשך לכך הגיעו למקום בו חנה האוטובוס, אחד מהם שפך חומר דליק על האוטובוס ושילח בו אש. כתוצאה מכך נשרף כליל האוטובוס ששווי כ- 200,000 ₪. **בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הנע בין שנת מאסר ל-30 חודשי מאסר והטיל על הנאשמים עונש של 24 חודשי מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית.

ח. בע"פ 8435/17 **נפתלי נ' מדינת ישראל** (7.4.19), התקבל חלקית ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירת הצתה. הנאשם הגיע לחניון סמוך למרכז מסחרי והצית מונית שבבעלות אדם בו חשד הנאשם כי קיים קשר רומנטי עם גרושתו. בית המשפט קבע **מתחם עונש הנע בין 8 ל-22 חודשי מאסר בפועל** והשית על הנאשם עונש של 10 חודשי מאסר בפועל והפעיל במצטבר עונש מאסר מותנה כך שהנאשם ירצה עונש של 14 חודשי מאסר. בית המשפט העליון הקל בעונשו של הנאשם כשקבע כי המאסר המותנה ירצה בחופף לעונש המאסר שהוטל על הנאשם כך שבסך הכל ירצה **10 חודשי מאסר בפועל** וזאת בשל נסיבותיו האישיות של הנאשם ובייחוד מצבו הבריאותי.

ט. בע"פ 2166/18 **פלוני נ' מדינת ישראל** (17.5.18) הורשעו שני נאשמים בהצתת רכב. בין הנאשם ואחר לבין המתלונן הייתה היכרות קודמת. בעקבות ויכוח סיכמו הנאשם ושני אחרים לשרוף

את רכבו של המתלונן, ולשם כך הצטיידו בבקבוק פלסטיק שהכיל בנזין. בהמשך, בשעת לילה מאוחרת, חזרו השלושה לסביבת ביתו של המתלונן, כשפניהם מוסתרות. הנאשם עמד מאחורי עיקול הרחוב כדי להתריע במקרה שיתקרבו למקום עוברי אורח. האחרים ניגשו לרכב והציתו את אחד מצמיגי הרכב. כתוצאה מכך נשרף הצמיג וכן חלקו האחורי של הרכב. בית המשפט העליון קיבל את ערעור המערער **והפחית את עונשו מתשעה חודשי מאסר בפועל לשישה חודשי עבודות שירות**. זאת לאור חלקו הקטן יחסית של הנאשם בביצוע העבירה, בכך שהנאשם היה שותף פסיבי שלא נטל חלק פעיל במעשה ההצתה עצמו, אל מול שותפו אשר יזם את מעשה ההצתה, ולאור עקרון אחדות הענישה, גילו הצעיר של הנאשם, והעד עבר פלילי.

י. בע"פ 4311/12 **סורי נ' מדינת ישראל** (8.11.12) הקל בית המשפט העליון בעונשו של נאשם שהורשע בעבירה של הצתה. הנאשם הגיע לרכבה של המתלוננת, והשליך נייר בוער למושב האחורי של הרכב. בעקבות כך נשרף חלקו האחורי של תא הנוסעים, ונגרמו נזקים לחלקו הקדמי. הנאשם ביצע את ההצתה לאחר שהבין כי המתלוננת אינה מעוניינת בקשר עמו. בית המשפט העליון קבע כי ככלל ראוי להטיל עונש מאסר בפועל בגין עבירה זו, ואולם הנאשם היה כבן 19 במועד ביצוע העבירה, נטול עבר פלילי וניהל אורח חיים נורמטיבי, וביצע את העבירה ללא שימוש בחומרי בעירה, מבלי שנגרם נזק כבד לרכב ומבלי שרכוש נוסף הועמד בסכנה. לפיכך, **העמיד בית המשפט העליון את עונשו על 6 חודשי עבודות שירות** (חלף 9 חודשי מאסר בפועל).

יא. בע"פ 9427/11 **מדינת ישראל נ' אנידג'ר** (16.2.12) דחה בית המשפט העליון את ערעור המאשימה על עונשם של שני נאשמים אשר הורשעו על פי הודאתם בהצתת משאית, על רקע תחרות עסקית בין המתלוננת למעסיקו של אחד הנאשמים. השניים הצטיידו בבקבוקים מלאים בדלק, הציתו את המשאית ונמלטו מהמקום. כתוצאה מכך נשרף תא הנוסעים של המשאית והיא יצאה מכלל שימוש. **הנאשמים נדונו לשישה חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות**. בית המשפט העליון קבע כי המעשה היה עלול לגרום לאסון כבד יותר, ואף חלילה לפגיעה בנפש, וכי אין המדובר במעשה ספונטני. עם זאת, לאור העדר עבר פלילי, והמלצותיו החיוביות של שירות המבחן, העונש הוא ראוי ומאוזן.

16. עוד נתתי דעתי לפסיקת בתי המשפט המחוזיים בעבירות של הצתת רכבים בנסיבות דומות: בת"פ (מח' מרכז-לוד) 52986-02-14 **מדינת ישראל נ' איפרגן**, (16.4.15) שם בית המשפט קבע **מתחם עונש הנע בין 18 חודשי מאסר בפועל ל-40 חודשי מאסר בפועל**, וגזר הנאשם עונש של **24 חודשי מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית; בת"פ (מח' י-ם) 4917-08-14 **מדינת ישראל נ' דנדקר** (15.6.15), בית המשפט קבע **מתחם עונש שבין 18 חודשי מאסר ל-48 חודשי מאסר**, וגזר על הנאשם **30 חודשי מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית; בת"פ 31460-11-16 (מח' מרכז לוד) **מדינת ישראל נ' מצארווה** (10.1.19) קבע בית המשפט **מתחם עונש שבין 12 ל-36 חודשי מאסר בפועל**, וגזר על הנאשם **15 חודשי מאסר בפועל**; בת"פ (מח' חי') 57249-02-17 **מדינת ישראל נ' סעדי** (18.7.17), בית המשפט קבע **מתחם עונש שבין 10 חודשי מאסר ל-36 חודשי מאסר בפועל**, וגזר על הנאשם **10 חודשי מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית; בת"פ (מח' י-ם) 4867-08-14 **מדינת ישראל נ' דנדקר** (20.5.15) קבע **מתחם עונש הולם שבין 9 ל-36 חודשי מאסר בפועל**, וחרג לקולא מהמתחם, **תוך שגזר על הנאשם 6 חודשי עבודות שירות**; בת"פ 36188-05-15 **מדינת ישראל נ' אלהור** (26.7.16) בית המשפט קבע **מתחם שנע בין 6 חודשי עבודות שירות לבין 15**

חודשי מאסר בפועל, וגזר על הנאשם, 6 חודשי עבודות שירות. ערעור המדינה נמחק (ע"פ 7028/16 מדינת ישראל נ' אלהור (8.5.17));

17. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), ובהתחשב בחלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה, סבורני כי **מתחם העונש ההולם הוא החל מ-12 חודשי מאסר ועד ל-36 חודשי מאסר בפועל.**

חריגה ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום

18. במקרה דנן, שוכנעתי כי קיימת הצדקה לחריגה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום. סעיף 40 (ד) לחוק קובע:

"קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו..."

בע"פ 6637/17 **קרנדל נ' מדינת ישראל** (18.4.18) עמדה כב' השופטת ד' ברק ארז, בדעת הרוב, על השיקולים אשר יש לבחון לשם קביעה האם התקיים שיקול השיקום אשר מצדיק חריגה מהמתחם, כדלקמן:

"אכן, את סעיף 40ד(א) לחוק העונשין יש ליישם בזהירות. עם זאת, יש לתת לו משמעות מעשית. חשוב לשים לב כי המחוקק הקנה שיקול דעת רחב לבית המשפט ביישומו של הסעיף וכי נקודת המוצא בהפעלתו היא העדפתם של שיקולי שיקום (ראו: אורן גזל-אייל "חריגה ממתחם העונש ההולם" ספר דורית ביניש 539, 546 (קרן אזולאי ואחרים עורכים, 2018). אכן, לא מתפוגגים מאליהם שיקולי ההלימה גם כאשר חלים שיקולי השיקום. אולם, יש להקפיד על כך שהבחירה בעונש לא תפגע באופן ממשי בסיכויי השיקום (שם, בעמ' 550-551).

...

באילו נסיבות יכיר בית המשפט בקיומו של סיכוי של ממש לשיקום באופן שיצדיק חריגה ממתחם העונש? ... במקרים קודמים שבהם נדרש בית המשפט להעריך את סיכויי השיקום במסגרת סעיף 40 ד' לחוק העונשין הובאו בחשבון, בין היתר, השיקולים המרכזיים הבאים: המוטיבציה שהפגין האדם שהורשע להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה".

19. הנאשם, כבן 20, אשר עד למעצרו במסגרת תיק זה, היה חייל בשירות סדיר. לאורך השנים תפקד במסגרות חיו בהתאם ליכולותיו ולמרות התמודדות עם בעיות קשב וקשיים התנהגותיים הצליח לשמור על יציבות ותפקוד במסגרות השונות. לנאשם מערכת משפחתית יציבה ותומכת המסייעת לו.

הנאשם שולב בקבוצה טיפולית לעצורי בית במסגרת צו פיקוח מעצר למשך שישה חודשים שאותה סיים בחודש יולי 2018. בחודש אוקטובר 2018 שולב בקבוצה טיפולית לצעירים עוברי חוק. הנאשם מגיע בהתמדה למפגשים בשירות המבחן, ההתרשמות ממנו כמי שמשתף פעולה, מגלה יכולת להתבוננות מעמיקה על דפוסי הבעייתיים לאורך חייו, על הנסיבות הרגשיות שהובילו אותו לקיים קשרים שוליים ולנסיבות ביצוע העבירה. הנאשם מגלה מוטיבציה פנימית וכנה לתהליך הטיפול ומגלה סקרנות ורצון לרכוש כלים לצורך עריכת שינוי בדפוסי התנהגותו. שירות המבחן התרשם מקיומו של סיכון נמוך להישנות ביצוע עבירות אלימות, ובאם תתחרש

התנהגות אלימה, תוצאותיה צפויות להיות ברמה נמוכה.

20. הנאשם נמצא בהליך טיפולי במשך תקופה משמעותית, ומתמיד בטיפול. מאז אוקטובר 18 הנאשם מקפיד להגיע בזמן לכל המפגשים ולשתף פעולה כנדרש. הנאשם משתף בפתיחות ובכנות מעולמו הפנימי, יודע לזהות את מצבי הסיכון הקיימים עבורו, ניתק את קשריו השוליים וערך שינוי מהותי במעגל החברים הסובבים אותו. הנאשם מביע חרטה כנה, אמפטיה כלפי נפגע העבירה, מתייחס להשלכות מעשיו וכיום מבין את חומרת ואת הנזק שיכול היה להיגרם כתוצאה ממעשיו. הנאשם מהווה קול מקדם בהליך הקבוצתי והוא דמות משמעותית עבור חבריו לקבוצה. הנאשם מגלה מחויבות רבה להליך הטיפולי ומגלה מוטיבציה פנימית וגבוהה לשינוי אורחות חי, באופן שמסייע להפחתת הסיכון הנשקף ממנו להישנות מעורבות עם החוק.
- מכאן סבורני כי במקרה זה קיים סיכוי של ממש לשיקומו של הנאשם. שליחתו של הנאשם כיום לריצוי עונש מאסר מאחורי סורג וברח, לנוכח גילו הצעיר ומאפייניו האישיותיים המתוארים בתסקירי שירות המבחן ובכללם רצון להשגת מעמד ושייכות, אימפולסיביות וקושי בהפעלת שיקול דעת, קושי בהצבת גבולות פנימיים, עשויה לסכל את התהליך השיקומי ואף להביא להידרדרותו.

21. תסקירי שירות המבחן מלמדים על כך שהנאשם עושה מאמצים כנים ומשמעותיים להכיר בדפוסי התנהגותו הבעייתיים ולערוך בהם שינוי ויש לעודד את הנאשם ביצירת מסלול חיים נורמטיבי ותפקודי באמצעות הקלה בעונש והימנעות מהטלת עונש מאסר מאחורי סורג וברח. סבורני כי הצלחת התהליך השיקומי של הנאשם מהווה אינטרס של החברה בכללותה ולא רק של הנאשם.
22. שירות המבחן המליץ על ענישה שיקומית של צו של"צ לצד צו מבחן. סבורני כי יש לאמץ את גישתו העקרונית של שירות המבחן בדבר העדפת השיקול השיקומי במקרה דנן, אך אין מקום להסתפק בצו של"צ, אשר לא יהיה בו כדי לאזן כראוי בין השיקול השיקומי לבין שיקוי הענישה האחרים.

גזירת העונש המתאים לנאשם

23. בגזירת העונש המתאים לנאשם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לגילו הצעיר של הנאשם, יליד 1998 והיה כבן 19 בעת ביצוע העבירה, הודאתו בביצוע העבירה, נטילת אחריות והבעת חרטה. השתלבותו כמתואר בטיפול שירות המבחן כבר משלב המעצר, היעדר עבר פלילי (זולת הרשעה מבית דין צבאי בעבירה של היעדר מן השירות). עוד נתתי דעתי לכך שהנאשם שהה במעצר מזה כחודש ימים (מיום 6.12.17 עד 14.1.18), ולאחר מכן שהה בתנאים מגבילים.
24. עוד יש לתת את הדעת לשיקול **הרתעת היחיד** וזאת בשל החשש שהנאשם ישוב ויחבור לחברה שולית.
25. השילוב בין חלקו המשני יחסית של הנאשם בביצוע העבירה לבין השיקול השיקומי, העדר עבר פלילי ממשי, ולקיחת אחריות, מצדיק במכלול הימנעות מהטלת עונש מאסר בפועל. יפים לעניין זה דברי כב' השופט מ' מזוז בע"פ 2166/18 **פלוני נ' מדינת ישראל** (17.5.18) במקרה של הצתה בצוותא של רכב:

"אוסף, כי לטעמי, בנסיבות המקרה דנן, גם אלמלא השיקול של אחידות הענישה ספק רב אם היה נכון לגזור על המערער עונש של מאסר בפועל. מדובר כאמור בצעיר נעדר עבר פלילי ודפוסים

עברייניים, אשר לראשונה היה מעורב באירוע פלילי בו נטל תפקיד משני ופסיבי. לכך יש להוסיף את נסיבות חייו הקשות. במקרה כזה, של עבירה ראשונה ויחידה, וכאשר רב הסיכוי כי המערער למד את לקחו, זהו גם האינטרס של החברה להושיט למערער יד ולסייע לו לעלות על דרך המלך ולחזור לחיק החברה הנורמטיבית, ולא לשולחו למאסר מאחורי סורג ובריש שאחריתו מי ישרנה".

26. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשם עונש החורג לקולא ממתחם העונש וזאת משיקולי שיקום כמתואר לעיל.

סוף דבר

27. אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. **9 חודשי מאסר אשר ירצו בעבודות שירות**, על פי חוות דעת הממונה על עבודות השירות. תחילת ביצוע עבירות השירות מיום 31.7.19.
- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך 3 שנים מהיום כל עבירת הצתה.
- ג. קנס כספי בסך של 6,000 ₪ או 60 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 5 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.1.20. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי.
- ד. פיצוי בסך 2,000 ₪ למתלונן. הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט עד ליום 1.7.19 ויועבר למתלונן על פי פרטים שתמסור המאשימה.
- ה. פיצוי בסך 4,000 ₪ לבעל הרכב, עד תביעה 6. מתוך סכום זה סך של 2,000 ₪ הופקד במזכירות בית המשפט, והיתרה תופקד עד ליום 1.7.19. הסכום יועבר לבעל הרכב, עד תביעה 6, על פי פרטים שתמסור המאשימה.
- ו. צו מבחן למשך שנתיים. מובהר לנאשם כי אם לא יבצע את צו המבחן כנדרש, ניתן יהיה להפקיעו, ולשוב ולגזור את דינו.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"ג אייר תשע"ט, 28 מאי 2019, בהעדר הצדדים.